Татарстан Республикасы
ЗАКОНЫ

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану турында

Әлеге Закон атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендәге мөнәсәбәтләрне җайга сала һәм гражданнарның сәламәт әйләнә-тирә табигать мохитенә конституциячел хокукын тәэмин итүгә юнәлтелгән.

I бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Әлеге Законда кулланыла торган төп төшенчәләр

Әлеге Законда түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

атмосфера һавасы - әйләнә-тирә табигать мохитенең тормыш өчен мөһим компоненты, ул торак, җитештерү биналарының һәм башка биналарның тышындагы атмосфера газларының табигый катышмасыннан гыйбарәт;

атмосфера һавасын пычрату - атмосфера һавасына зарарлы химик, физик, биологик һәм башка йогынтылар ясау, моңа атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр бөркелү яисә атмосфера һавасына аларның башка ысул белән чыгарылуы, яисә анда пычраткыч матдәләр, тавышлар, вибрацияләр, магнит кырлары барлыкка китерү һәм атмосфера һавасына бүтән зарарлы физик йогынтылар ясау да, шулай ук атмосфера һавасын аның торышын үзгәртелерлек итеп җитештерү ихтыяҗларында куллану да керә;

пычраткыч матдә - тузан, газсыман зарарлы матдәләр, билгеле бер концентрацияләрдә кеше сәламәтлегенә, үсемлекләр һәм хайваннар дөньясына, әйләнә-тирә табигать мохитенә тискәре йогынты

ясарлык яисә атмосфера һавасыннан һәм әйләнә-тирә табигать мохитеннән файдаланунын башка төрләренә тоткарлыклар тудыра торган химик, биологик һәм бүтән чыгышлы башка матдәләр, катышмалар һәм микроорганизмнар ул;

атмосфера һавасын пычратучы чыганаклар - атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр бүлеп чыгара торган яисә зарарлы физик йогынтылар ясый торган хужалык объектлары һәм башка төрле объектлар, чаралар һәм җайланмалар ул;

атмосфера һавасын чиктәш пычрату - атмосфера һавасын чыганагы Татарстан Республикасы территориясеннән читтә урнашкан килеш пычрату ул;

атмосфера һавасын саклау - атмосфера һавасын чиста килеш саклап калуга һәм атмосфера һавасынын торышын яхшыртуга, анын пычрануын булдырмый калуга, киметүгә һәм бетерүгә юнәлдерелгән эшчәнлек ул;

атмосфера һавасынын дәүләт мониторингы - атмосфера һавасынын торышын һәм аны пычрату чыганакларын даими күзәтү, хужалык һәм башка эшчәнлек, метеорологик шартлар йогынтысында атмосфера һавасы торышын үзгәртүнен төп тенденцияләрен бәяләү һәм фаразлау системасы ул;

һәлакәт вакытында пычраткыч матдәләр бөркелү - технология процессы шартларын бозу яисә һәлакәтләр нәтиҗәсендә атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр бүлеп чыгару ул;

берьюлы бик күп пычраткыч матдәләр бөркелү - кыска гына вакыт эчендә атмосфера һавасына пычраткыч матдәләрне уртача дәрәҗәдән ике тапкырдан да артыграк бөркелеп чыгару;

бөркелүнен техник нормативы - атмосфера һавасына пычраткыч матдә бөркелүнен заманча техник казанышлар нигезендә җиһазларнын һәм җайланмаларнын технологик процесслары өчен билгеләнүче һәм, продукциянен, куәтләрнен берәмлегенә, транспорт яисә башка төрле йөрү чараларынын юл үтү берәмлегенә карата исәпләгәндә, атмосфера һавасына пычраткыч матдә бөркелүнен ин чик мөмкин массасын чагылдыручы норматив яисә башка күрсәткечләре ул;

пычратунын мәйдан чыганагы - бик зур территория биләүче оештырылмаган чыганак яисә атмосфера һавасын пычратунын берән-сәрән чыганакларынын берлеге ул (парга әйләнүче буалар, шлак

туплаучылар, терриконнар, ишелеп төшүләр, чүплекләр һәм пычратуның башка чыганаклары).

2 статья. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендәге мөнәсәбәтләрне хокукый җайга салу

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендәге мөнәсәбәтләр әлеге Закон һәм Татарстан Республикасының аның нигезендә кабул ителүче бүтән норматив-хокукый актлары белән җайга салыналар.

3 статья. Атмосфера һавасын саклауның һәм аннан нәтиҗәле файдалануның төп принциплары

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану түбәндәге төп принциплар нигезендә башкарыла:

законлылык;

гражданнарның сәламәт әйләнә-тирә табигать мохитенә хокукларын тәэмин итүнең өстенлеге;

түләүле булу;

халыкара хезмәттәшлек.

II бүлек. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дәүләт хакимияте һәм идарәсе органнарының, җирле үзидарә органнарының компетенциясе

4 статья. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советы компетенциясе

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советы компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп юнәлешләрен билгеләү;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендәге мөнәсәбәтләрне закон чыгару юлы белән җайга салу;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә республиканың иң мөһим программаларын раслау;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан файдалану өлкәсендәге законнарның үтәлешен контрольдә тоту.

5 статья. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты компетенциясе

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дәүләт идарәсен гамәлгә ашыру;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә Татарстан Республикасы дәүләт идарәсе органнары эшчәнлегенә үз вәкаләтләре чикләрендә юнәлеш бирү;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә республиканың мөһим программаларын әзерләү һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы раславына кертү;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дәүләт программаларын әзерләү һәм гамәлгә ашыру;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә республика һәм федераль программаларны гамәлгә ашыруны тәэмин итү;

атмосфера һавасын пычраткан өчен түләүләрне исәпләп чыгару һәм түләттерү тәртибен билгеләү;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә законнарда каралган башка төрле вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

6 статья. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт органы компетенциясе

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дәүләт идарәсен гамәлгә ашырырга Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты тарафыннан вәкаләтләр тапшырылган дәүләт идарәсенең республика органы атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы була.

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә бердәм фәнни-техник сәясәт уздыру;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә Татарстан Республикасы дәүләт идарәсе органнарының эшчәнлегенә җитәкчелек итү;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дәүләт программаларын әзерләүдә катнашу;

гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохит мониторингы өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт органы белән берлектә, дәүләт хакимияте һәм идарәсе органнарын, җирле үзидарә органнарын һәм башка кызыксынучы затларны атмосфера һавасының торышы турындагы мәгълүмат белән тәэмин итү;

атмосфера һавасын пычратуның дәүләт исәбен һәм атмосфера һавасы мониторингын гамәлгә ашыру;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дәүләт тикшереп торуын гамәлгә ашыру;

законнарда каралган бүтән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

7 статья. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә халык депутатларының җирле Советлары компетенциясе

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә халык депутатларының җирле Советлары компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә программаларны үз вәкаләтләре чикләрендә карау һәм раслау;

атмосфера һавасын саклауга һәм аннан нәтиҗәле файдалануга юнәлдерелгән чаралар белән тәэмин итү;

индивидуаль эшкуарларның һәм юридик затларның атмосфера һавасын саклауга һәм аннан нәтиҗәле файдаланута юнәлдерелгән эшчәнлеген үз вәкаләтләре чикләрендә икътисадый кызыксындыру;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану турындагы законнарның үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыру;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә законда каралган бүтән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

8 статья. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә район, шәһәр, шәһәрдәге район җирле администрациясе компетенциясе

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә район, шәһәр, шәһәрдәге район җирле администрациясе компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану буенча үз вәкаләтләре чикләрендә проектлар әзерләү һәм программаларны гамәлгә ашыру;

үз территориясендә яшәүче халыкка атмосфера һавасының торышы турындагы мәгълүматны җиткерү;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә законда каралган бүтән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

9 статья. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә җирле үзидарә органнары компетенциясе

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә җирле үзидарә органнары компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

җирле үзидарә территориясен яшелләндерү;

көнкүреш калдыкларын җыюны һәм читкә чыгаруны оештыру;

законнарда каралган башка төрле вәкаләтләрне, шулай ук үзләренә билгеләнгән тәртиптә тапшырылган кайбер дәүләти вәкаләтләрне башкару.

III бүлек. Атмосфера һавасын саклауны һәм аннан нәтиҗәле файдалануны икътисадый җайга салу

10 статья. Атмосфера һавасын саклауны һәм аннан нәтиҗәле файдалануны икътисадый җайга салу

Атмосфера һавасын саклауны һәм аннан нәтиҗәле файдалануны икътисадый җайга салу түбәндәгеләрне күз алдында тота:

атмосфера һавасын пычраткан өчен түләү билгеләүне;

атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендәге эшчәнлекне икътисадый кызыксындыруны;

атмосфера һавасын пычрату лимитларын билгеләүне.

11 статья. Атмосфера һавасын пычраткан өчен түләү

Атмосфера һавасын пычраткан өчен түләү әйләнә-тирә табигать мохитенә китерелгән зыянны компенсацияләүнең бер рәвеше булып тора.

Атмосфера һавасын пычраткан өчен түләү законнарда билгеләнгән тәртиптә алына.

Атмосфера һавасын пычраткан өчен түләү кертү индивидуаль эшкуарларны һәм юридик затларны атмосфера һавасын саклау гамәлләрен үтәүдән һәм атмосфера һавасын саклау һәм аннан

нәтиҗәле файдалану турындагы законнарны бозу нәтиҗәсендә китерелгән зыянны түләүдән азат итми.

12 статья. Атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгаруга һәм атмосфера һавасына аерым төр зарарлы физик йогынтылар ясауга махсус рөхсәтләр (лицензияләр) биргән өчен җыем

Атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгаруга һәм атмосфера һавасына аерым төр зарарлы физик йогынтылар ясауга махсус рөхсәтләр (лицензияләр) биргән өчен җыем атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы тарафыннан алына.

Күрсәтелгән махсус рөхсәтләрне (лицензияләрне) биргән өчен җыем күләме, гаризалар буенча экспертизалар үткәрү өчен кирәкле чыгымнардан, махсус рөхсәтләр (лицензияләр) бирүгә бәйле оештыру чыгымнарыннан һәм башка төрле чыгымнардан чыгып, атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы тәкъдиме буенча Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты тарафыннан законнар нигезендә билгеләнә.

13 статья. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә икътисадый кызыксындыру

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендәге эшчәнлекне икътисадый кызыксындыру атмосфера һавасын саклауга юнәлдерелгән эшләрне башкаручы, атмосфера һавасын саклауны тәэмин итә торган фәнни-техник казанышларны гамәлгә кертүче, чистарткыч корылмалар, җиһазлар һәм тикшерү-үлчәү приборлары җитештерүче, шулай ук, атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр бөркелүне арттырмыйча гына, экологик чиста продукция җитештерүче юридик затларга һәм индивидуаль эшкуарларга законнар нигезендә салым ташламалары һәм башка өстенлекле ташламалар бирү юлы белән тормышка ашырыла.

14 статья. Атмосфера һавасын пычрату лимитлары

Атмосфера һавасын пычрату лимитлары территорияләр буенча экологик чикләүләр системасы булалар һәм атмосферага пычраткыч матдәләр чыгаруның мәгълүм бер вакытка билгеләнгән иң чик мөмкин күләмнәрен чагылдыралар.

Атмосфера һавасын пычрату лимитлары атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгаруга бәйле эшчәнлек белән шөгыльләнүче индивидуаль эшкуарлар һәм юридик затлар өчен, республикадагы экологик вәзгыятьне исәпкә алып, билгеләнгән нормативлардан чыгып, Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты раслаган тәртиптә атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы тарафыннан билгеләнәләр.

IV бүлек. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану буенча таләпләр

15 статья. Атмосфера һавасын пычратуга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру шартлары

Индивидуаль эшкуарларның һәм юридик затларның стационар чыганактан атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгара торган эшчәнлекне гамәлгә ашыруы, шулай ук атмосфера һавасына аерым төр зарарлы физик йогынтылар ясавы атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы тарафыннан бирелүче махсус рөхсәт (лицензия) нигезендә генә рөхсәт ителә.

Махсус рөхсәттә (лицензиядә) атмосфера һавасын пычрату лимитлары, атмосфера һавасына чыгарыла торган зарарлы матдәләрнең һәм аңа булган зарарлы физик йогынтыларның иң чик мөмкин нормативлары, пычраткыч матдәләр бөркелүне киметү гамәлләре, лицензиядә күрсәтелгән таләпләрне үтәмәү нәтиҗәләре, шулай ук атмосфера һавасын саклауны һәм аннан нәтиҗәле файдалануны тәэмин итүче башка шартлар һәм таләпләр күрсәтеләләр.

Атмосфера һавасына зарарлы физик йогынтыларның махсус рөхсәтләр (лицензияләр) нигезендә генә ясалу ихтималы булган аерым төрләренең исемлеге Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты тарафыннан законнар нигезендә билгеләнә.

16 статья. Атмосфера һавасының сыйфатын нормалаштыру

Атмосфера һавасының сыйфатын нормалаштыру йогынтыларның халыкның, үсемлекләр һәм хайваннар дөньясының, әйләнә-тирә табигать мохитенең экологик иминлеген гарантияләүче иң чик мөмкин нормаларын билгеләү максатында башкарыла.

Атмосфера һавасының торышын бәяләү өчен пычраткыч матдәләр концентрацияләренең һәм атмосфера һавасына зарарлы физик йогынты дәрәҗәләренең иң чик мөмкин нормативлары билгеләнә.

Пычраткыч матдәләр концентрацияләренең һәм атмосфера һавасына зарарлы физик йогынты дәрәҗәләренең иң чик мөмкин нормативлары, аларны билгеләү алымнары законнарда билгеләнгән тәртиптә расланалар һәм гамәлгә кертеләләр. Махсус сакланылучы табигать территорияләре, курортларның санитар саклау зоналары, шәһәрләрнең, торак пунктларының ял зоналары өчен пычраткыч матдәләр концентрацияләренең һәм атмосфера һавасына зарарлы физик йогынты дәрәҗәләренең иң чик мөмкин катгыйрак нормативлары законнарда билгеләнгән тәртиптә билгеләнәләр.

17 статья. Атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр бөркелүләренең һәм ана зарарлы физик йогынтыларның иң чик мөмкин нормативлары

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану максатларында стационар һәм күчерелмә пычрату чыганакларыннан пычраткыч матдәләр бөркелүләренең иң чик мөмкин нормативлары, шулай ук зарарлы физик йогынтыларның иң чик мөмкин нормативлары билгеләнә. Бу нормативлар һәр пычрату чыганагы буенча атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы һәм халыкның

санитария-эпидемия иминлеген тәэмин итү өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт органы тарафыннан билгеләнә.

Атмосферага пычраткыч матдәләр бөркелүләрнең һәм аңа зарарлы физик йогынтыларның иң чик мөмкин нормативлары, пычрату чыганагы үз чикләрендә урнашкан торак пункты үсешенең перспективасын исәпкә алып, күрсәтелгән бөркелүләр һәм йогынтылар атмосфера һавасындагы пычраткыч матдәләр концентрацияләренең иң чик мөмкин нормативларын һәм зарарлы физик йогынтыларның иң чик мөмкин нормативларын арттыруга китермәслек дәрәҗәдә билгеләнәләр.

Атмосферага пычраткыч матдәләр бөркелүләрнең һәм аңа зарарлы физик йогынтыларның иң чик мөмкин нормативлары, аларны билгеләү алымнары һәм нормативлар әзерләнә торган чыганакларның төрләре законнарда билгеләнгән тәртиптә раслана һәм гамәлгә кертелә.

18 статья. Тиешле нормативлар булмаганда атмосфера һавасын пычратуны җайга салу

Тиешле нормативлар билгеләнмәгән килеш, атмосфера һавасын пычратуга бәйле эшчәнлек атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы рөхсәте белән аерым очракларда гына һәм билгеле бер вакыт эчендә генә башкарылырга мөмкин, шул рөхсәтне биргәндә вакытлыча килештерелгән нормативлар расланалар.

Шушы вакыт эчендә тиешле норматив билгеләнергә һәм атмосфера һавасын саклау буенча кирәкле гамәлләр үткәрелергә тиеш.

19 статья. Хуҗалык объектларын һәм башка төрле объектларны проектлаганда, урнаштырганда, төзегәндә, үзгәртеп корганда, файдалануга тапшырганда атмосфера һавасын саклау

Хуҗалык объектларын һәм башка объектларны проектлаганда, урнаштырганда, төзегәндә, үзгәртеп корганда, файдалануга тапшырганда, шулай ук яңа технологик процессларны гамәлгә

керткәндә атмосфера һавасының торышына аларның турыдан-туры яисә читләтеп йогынты ясаулары искә алынырга тиеш, зарарлы матдәләрне һәм калдыкларны тотып калу, файдалы эшкә тоту, зарарсызландыру яисә пычраткыч матдәләрнең бөркелеп чыгуын бөтенләй булдырмау, җитештерү ихтыяҗлары өчен атмосфера һавасын минималь дәрәҗәдә куллануны тәэмин итүче чаралар күз алдында тотылырга тиеш, шулай ук атмосфера һавасын саклау буенча башка таләпләрне үтәү каралырга тиеш.

Атмосфера һавасын пычрата торган хуҗалык объектларын һәм башка төрле объектларны урнаштыру, төзү, атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы белән килештереп, законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Түбәндәгеләрне файдалануга кертү тыела:

атмосфера һавасына чыгарып ташланучы пычраткыч матдәләрне чистарта торган корылмалар, җиһазлар һәм аппаратура белән һәм пычраткыч матдәләрнең микъдарын һәм составын тикшереп торучы чаралар белән җиһазландырылмаган хуҗалык объектларын һәм башка төрле объектларны;

санитар-яклау зоналары булмаган җитештерү комплексларын.

20 статья. Хуҗалык объектларыннан һәм башка төрле объектлардан файдаланганда атмосфера һавасын саклау таләпләре

Атмосфера һавасын пычратучы чыганаклары булган хуҗалык объектларыннан һәм башка төрле объектлардан файдаланучы индивидуаль эшкуарлар һәм юридик затлар түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгаруга һәм аерым төр зарарлы физик йогынтылар ясауга махсус рөхсәттә (лицензиядә) каралган шартларны һәм таләпләрне үтәргә;

табигатьтән файдаланучы башка затларның хокукларын бозмаска, шулай ук кешеләр сәламәтлегенә, әйләнә-тирә табигать мохитенә зыян китермәскә;

атмосфера һавасына чыгарып ташлана торган пычраткыч матдәләрне чистарту өчен билгеләнгән корылмаларның, җиһазларның, аппаратураның һәм чыгарылучы пычраткыч матдәләрнең микъдарын һәм составын тикшереп тору чараларының өзлексез нәтиҗәле эшләвен тәэмин итәргә һәм аларны төзек хәлдә тотарга;

санитар-яклау зоналарының билгеләнгән режимын үтәүне тәэмин итәргә;

әлеге Законны бозуны бетерү буенча әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә махсус вәкаләтле органнарның законлы күрсәтмәләрен үтәргә;

атмосфера һавасына бөркелүләрнең стационар чыганакларын тикшереп тору чаралары белән җиһазлау рәвешендә атмосфера һавасына чыгарып ташланучы пычраткыч матдәләрнең микъдарын һәм составын даими исәпкә алуны гамәлгә ашырырга, шулай ук атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дәүләт статистика хисабын билгеләнгән тәртиптә биреп барырга;

атмосфера һавасына пычраткыч матдәләрне бөркелүләрнең билгеләнгән нормативларын үтәүне законда билгеләнгән рәвештә оештырырга һәм җитештерү күзлегеннән чыгып тикшереп торырга;

атмосфера һавасын пычраткан өчен вакытында түләргә;

атмосфера һавасы торышына йогынты ясарлык һәлакәт һәм башка гадәттән тыш вәзгыятьләр турында дәүләт хакимияте һәм идарәсенең тиешле органнарына, җирле үзидарә органнарына билгеләнгән тәртиптә хәбәр итәргә;

атмосфера һавасы торышына йогынты ясарлык һәлакәт һәм башка гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча гамәлләрне вакытында тормышка ашырырга;

атмосфера һавасын саклау буенча билгеләнгән башка таләпләрне һәм атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану турындагы законнарда каралган бүтән бурычларны үтәргә.

Хуҗалык объектларыннан һәм башка төрле объектлардан файдаланганда түбәндәгеләр тыела:

атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгаруга һәм атмосфера һавасына аерым төр зарарлы физик йогынтылар ясауга махсус рөхсәт (лицензия) булмаган килеш, атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгару;

билгеләнгән нормативлар нигезендә алдан чистартмыйча һәм зарарсызландырмыйча атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгару;

йогышлы авырулар китереп чыгаручы пычраткыч матдәләрне, шулай ук пычраткыч матдәләр чыгаруның иң чик мөмкин нормативлары яисә вакытлыча килешенгән нормативлары билгеләнмәгән пычраткыч матдәләрне чыгару.

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану таләпләрен бозу атмосфера һавасын пычратуга бәйле эшчәнлекне әлеге Законда билгеләнгән тәртиптә чикләүгә, туктатып торуга яисә бөтенләй туктатуга китерә.

21 статья. Шәһәрләрне һәм башка торак пунктларын проектлаганда, төзегәндә һәм үзгәртеп корганда атмосфера һавасын саклау

Шәһәрләрне һәм башка торак пунктларын проектлаганда, төзегәндә һәм үзгәртеп корганда атмосфера һавасының торышы, аның үзгәрү фаразы һәм атмосфера һавасын пычранудан саклау буенча билгеләнгән таләпләр исәпкә алынырга тиеш.

Атмосфера һавасын пычратуны булдырмау яисә кимету максатында дәүләт хакимияте һәм идарәсенең җирле органнары, җирле үзидарә органнары - шәһәрләрне һәм башка торак пунктларын проектлаганда, төзегәндә, үзгәртеп корганда торак пунктлары территорияләрен, индивидуаль эшкуарлар һәм юридик затлар исә үзләре биләгән җитештерү мәйданнарын һәм башка төрле мәйданнарны төзекләндерүне һәм яшелләндерүне яхшырту чараларын күрергә тиеш.

22 статья. Пычратуның хәрәкәтләнүчән чыганакларыннан пычраткыч матдәләр бөркелүләрдән атмосфера һавасын саклау

Атмосфера һавасын пычрату чыганаклары булган автомобильләрне, самолетларны, судноларны, тепловозларны, авыл хуҗалыгы һәм юл төзелеше машиналарын һәм башка хәрәкәтләнүчән

чараларны һәм җайланмаларны проектлаучы һәм җитештерүче гражданнар һәм юридик затлар шушы чаралардан һәм җайланмалардан атмосфера һавасына пычраткыч матдәләрне чыгармый калу һәм киметү буенча чаралар комплексын әзерләргә һәм гамәлгә ашырырга тиеш, шул исәптән пычраткыч матдәләр бөркелүләрне киметүгә юнәлдерелгән яңа фәнни-техник казанышларны, шулай ук пычраткыч матдәләрне чыгарып ташлауларның кимүен тәэмин итә торган двигатель көйләү чараларын һәм ысулларын, транспорт чараларында эшләнгән газларны нейтральләштерү системасын, мотор ягулыгының аз агулы төрләрен кулланырга тиеш.

Атмосфера һавасына чыгарып ташланучы пычраткыч матдәләре билгеләнгән нормативлардан артып китә торган, атмосфера һавасын пычрату чыганаклары булган автомобильләрне, самолетларны, судноларны, тепловозларны, авыл хуҗалыгы һәм юл төзелеше машиналарын һәм башка хәрәкәтләнү чараларын һәм җайланмаларын җитештерү һәм алардан файдалану рөхсәт ителми.

Атмосфера һавасын пычратучы файдаланудагы барлык хәрәкәтләнүчән чыганаклар пычраткыч матдәләр бөркелүләрнең техник нормативларга туры килү-килмәүләренә даими тикшерү узарга тиеш. Атмосфера һавасын пычратучы хәрәкәтләнүчән чыганакларның хуҗалары күрсәтелгән тикшерүләрне узуны тәэмин итәргә тиеш.

Атмосфера һавасын саклау һәм махсус сакланылучы табигать территорияләренең режимын үтәү максатларында атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы һәм махсус вәкаләтле бүтән органнар Татарстан Республикасының дәүләт табигать тыюлыкларына һәм махсус сакланылучы бүтән территорияләренә транспорт һәм башка төрле хәрәкәтләнү чараларының, җайланмаларының үтеп йөрүләрен Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты билгеләгән тәртип нигезендә җайга салалар.

Дәүләт хакимияте һәм идарәсенең җирле органнары, җирле үзидарә органнары транспорт һәм башка төрле хәрәкәтләнү чараларының, җайланмаларының торак пунктларына, аларның аерым районнарына, дәвалау-савыктыру урыннарына, курорт зоналарына, күмәкләп ял итү, туризм һәм спорт урыннарына үтеп керүләренә законнар нигезендә чикләүләр кертә алалар.

23 статья. Җир асты байлыкларыннан файдаланганда атмосфера һавасын саклау

Җир асты байлыкларын геологик өйрәнгәндә, разведкалаганда һәм файдалы казылмалар чыгарганда, файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган җир асты корылмалары төзегәндә һәм алардан файдаланганда җир асты байлыкларыннан файдаланучылар атмосфера һавасын пычратуны булдырмый калу һәм киметү чараларын күрергә тиеш.

24 статья. Пычратуның мәйдан чыганакларыннан атмосфера һавасын саклау

Атмосфера һавасын пычратуның мәйдан чыганакларын урнаштыру һәм алардан файдалану законнарда билгеләнгән таләпләрне үтәгән килеш башкарылырга тиеш.

Торак пунктларында пычратуның мәйдан чыганакларын урнаштыру, шулай ук күрсәтелгән предприятиеләр, оешмалар һәм торак пунктлары территориясендә җитештерү һәм куллану калдыкларын яндыру тыела, моңа, атмосфера һавасын саклау таләпләрен үтәгән килеш, махсус җайланмалар кулланып яндыру очраклары керми.

Хуҗалык эшчәнлекләре һәм башка төрле эшчәнлекләр нәтиҗәсендә атмосфера һавасын пычратучы калдыклар барлыкка китерә торган индивидуаль эшкуарлар һәм юридик затлар калдыкларны файдалы эшкә тотучы предприятиеләргә һәм оешмаларга билгеләнгән тәртиптә яисә махсус саклау йә күмү урыннарына илтеп тапшыруны тәэмин итәргә тиешләр. Районнарның, шәһәрләрнең, шәһәрдәге районнарның җирле администрацияләре, җирле үзидарә органнары тиешле территориядә барлыкка килгән көнкүреш калдыкларын җыюны һәм читкә чыгаруны оештыралар.

25 статья. Химик матдәләр кулланганда атмосфера һавасын саклау

Авыл хуҗалыгында, җитештерү эшчәнлегендә һәм бүтән төрле эшчәнлектә химик матдәләрне куллану бары тик атмосфера һавасын нормативтан тыш пычратуга китермәгән очракта гына рөхсәт ителә.

Күрсәтелгән максатлар өчен кулланылучы яңа препаратлар барлыкка китергәндә концентрацияләрнең иң чик мөмкин нормативларын һәм атмосфера һавасында бу препаратларның калган өлешен билгеләү алымнары әзерләнергә тиеш.

Гражданнар һәм юридик затлар атмосфера һавасын пычратмас өчен химик матдәләрне авыл хуҗалыгында, җитештерү эшчәнлегендә һәм бүтән эшчәнлектә транспортлау, саклау һәм куллану кагыйдәләрен, алардан файдалануның билгеләнгән нормативларын үтәргә тиешләр.

26 статья. Атмосфера һавасын зарарлы физик йогынтылардан саклау

Дәүләт хакимияте һәм идарәсенең җирле органнары, җирле үзидарә органнары, юридик затлар һәм гражданнар атмосфера һавасына булган шау-шуларны, вибрацияләрне, магнит кырларын, нурланышларны һәм башка төрле зарарлы физик йогынтыларны кисәтү, киметү һәм бетерү өчен кирәкле чараларны күрергә тиеш.

Көчле шау-шу һәм вибрация чыганагы булган сәнәгать җитештерүләрен, шулай ук җайланмаларын һәм җиһазларын торак йортларында урнаштыру тыела.

Гражданнар атмосфера һавасын торак биналардагы, шулай ук торак йортларның ишек алларындагы, урамнардагы, ял итү урыннарындагы һәм башка җәмәгать урыннарындагы көнкүреш шау-шуыннан саклау буенча дәүләт хакимияте һәм идарәсенең җирле органнары, җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнгән таләпләрне үтәргә тиешләр.

27 статья. Газ чистарту җайланмаларын эксплуатацияләүгә карата төп таләпләр

Индивидуаль эшкуарлар һәм юридик затлар газ чистарту җайланмаларын төзек хәлдә тотуны, проектка туры килүче күрсәткечләр нигезендә аларның ышанычлы, өзлексез эшләүләрен тәэмин итәргә тиеш. Газ чистарту җайланмалары туктатылган килеш технологик җайланмалардан файдалану тыела.

Газ чистарту җайланмалары атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органында мәҗбүри теркәлергә тиеш.

28 статья. Уңайсыз метеорологик шартларда атмосфера һавасын саклау

Көтеләчәк уңайсыз метеорологик шартларга бәйле рәвештә атмосфера һавасында пычраткыч матдәләрнең концентрациясе арту мөмкинлеге турында кисәтү алганда, пычратуның стационар чыганаклары хуҗалары булган индивидуаль эшкуарлар һәм юридик затлар, атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы белән килештереп, атмосфера һавасына чыгарылучы пычрак матдәләрне киметү буенча махсус әзерләнгән гамәлләрне башкарырга тиеш.

Күрсәтелгән кисәтүләр гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохит мониторингы өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт органы тарафыннан җибәрелә.

29 статья. Һәлакәт һәм башка төрле гадәттән тыш вәзгыять килеп чыкканда яисә атмосфера һавасы экстремаль югары дәрәҗәдә пычранганда аны саклау

Һәлакәт һәм башка төрле гадәттән тыш вәзгыять нәтиҗәсендә атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр бөркелүләрнең иң чик мөмкин нормативлары артып киткәндә, пычрату чыганакларының хуҗалары булган индивидуаль эшкуарлар һәм юридик затлар әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт

органнарына, дәүләт хакимияте һәм идарәсенең жирле органнарына, жирле үзидарә органнарына бу хакта кичекмәстән хәбәр итәргә һәм атмосфера һавасының пычрануы сәбәпләрен һәм нәтиҗәләрен бетерү чараларын билгеләнгән тәртиптә күрергә тиеш.

Атмосфера һавасы экстремаль югары дәрәҗәдә пычранганда дәүләт идарәсе органнары пычрану сәбәпләрен ачыклау һәм бетерү гамәлләрен әзерлиләр һәм башкаралар.

Атмосфера һавасының торышына йогынты ясарлык һәлакәтләр һәм башка төрле гадәттән тыш вәзгыятьләр булганда яисә атмосфера һавасының экстремаль югары дәрәҗәдә пычрану очрагы килеп чыкканда, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт органнарының үзара ярдәмләшү һәм мәгълүмат тапшырышу тәртибе, шулай ук аны билгеләү критерийлары законнар нигезендә билгеләнә.

Антропоген процесслар нәтиҗәсендә атмосфера һавасының торышында кире кайтарып алмаслык кискен үзгәрешләр барлыкка килгән кайбер территорияләр законда билгеләнгән тәртиптә гадәттән тыш экологик вәзгыять яисә экологик афәт зоналары дип игълан ителергә мөмкин.

30 статья. Атмосфера һавасын пычратуга бәйле эшчәнлекне чикләү, туктатып тору һәм тыю

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану турындагы законнарны бозганда, атмосфера һавасын пычратуга бәйле эшчәнлек чикләнергә, туктатып торылырга яисә тыелырга мөмкин.

Атмосфера һавасын пычратуга бәйле эшчәнлекне чикләү атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгаруга һәм атмосфера һавасына аерым төр зарарлы физик йогынтылар ясауга махсус рөхсәттә (лицензиядә) каралган шартлар һәм таләпләр бозылган очракларда гына башкарыла.

Житештерүләрне, цехларны, участокларны, жиһазларны файдалануны туктатып тору атмосфера һавасына пычрак матдәләрне нормативтан тыш чыгаруга китерүче технологик һәм башкача хокук бозулар очрагында, предприятиенең санитар-яклау зонасы чикләрендә

бер яисә берничә матдәнең микъдары санитария-гигиена нормативларыннан артып киткәндә гамәлгә ашырыла.

Атмосфера һавасын экстремаль югары пычратуга китерүче һәм гражданнар сәламәтлегенә, үсемлекләр һәм хайваннар дөньясына, әйләнә-тирә табигать мохитенә зыян килү куркынычы барлыкка китерүче, шул исәптән атмосфера һавасын аның торышын үзгәртүгә китерерлек итеп житештерү ихтыяжларында куллану нәтижәсендә атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр бөркелүләр тыелырга тиеш.

Атмосфера һавасын пычратуга бәйле эшчәнлекне чикләү, туктатып тору һәм тыю турындагы карарларны атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтижәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты билгеләгән тәртиптә кабул итә.

V бүлек. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтижәле файдалану өлкәсендә дәүләт идарәсе һәм тикшереп торуы

31 статья. Атмосфера һавасын пычратуны дәүләт исәбенә алу

Атмосфера һавасын пычратучы стационар чыганаклар һәм хәрәкәтләнү чаралары, атмосфера һавасына чыгарып ташланучы пычраткыч матдәләрнең төрләре һәм микъдары, атмосфера һавасына зарарлы физик йогынтыларның төрләре һәм күләмнәре дәүләт исәбенә алынырга тиеш.

Атмосфера һавасын пычратуны дәүләт исәбенә алуны, статистика буенча махсус вәкаләтле дәүләт органы белән берлектә, атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтижәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы гамәлгә ашыра.

Атмосфера һавасын пычратучы стационар чыганакларның хужалары булган индивидуаль эшкуарлар һәм юридик затлар бу чыганакларны билгеләнгән тәртиптә барлап чыгарга тиеш.

32 статья. Атмосфера һавасының дәүләт мониторингы

Атмосфера һавасының дәүләт мониторингы, атмосфера һавасын саклау буенча карарлар кабул итү һәм гамәлләр башкару өчен

тәкъдимнәрне әзерләү, шулай ук атмосфера һавасының пычрануы дәрәҗәләре турындагы агымдагы һәм экстерн мәгълүмат, атмосфера һавасының торышы турындагы фаразлар белән тәэмин итү өчен атмосфера һавасының дәүләт мониторингы гамәлгә ашырыла.

Атмосфера һавасының торышы һәм аны пычрату чыганаклары турындагы мәгълүматны җыю, саклау, эшкәртү һәм тапшыру Татарстан Республикасының әйләнә-тирә табигать мохите мониторингының бердәм системасы кысаларында Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты билгеләгән тәртиптә атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы, шулай ук махсус вәкаләтле бүтән органнар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

<u>33 статья.</u> Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендәге программалар

Атмосфера һавасының торышын саклап калу һәм аның сыйфатын яхшыртуны тәэмин итү буенча нәтиҗәле һәм максатчыл эшчәнлек оештыру өчен, атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану гамәлләрен планлаштыру өчен атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә законнар нигезендә расланучы дәүләт программалары әзерләнә һәм гамәлгә ашырыла.

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану программаларын финанслау законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

<u>34 статья.</u> Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дәүләт тикшереп торуы

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дәүләт тикшереп торуын Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты, районнарның, шәһәрләрнең, шәһәрләрдәге районнарның җирле администрацияләре, атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы, халыкның санитария-эпидемия иминлеген тәэмин итү өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт органы һәм әйләнә-тирә табигать

мохитен саклау өлкәсендә махсус вәкаләтле бүтән органнар үз компетенцияләре чикләрендә гамәлгә ашыралар.

Пычратуның стационар чыганакларыннан пычраткыч матдәләр бөркелүләрнең иң чик мөмкин нормативлары үтәлешен дәүләт тарафыннан тикшереп торуны атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы башкара.

Хәрәкәттәге пычрату чыганакларыннан пычраткыч матдәләр бөркелүләрнең иң чик мөмкин нормативлары үтәлешен дәүләт тикшереп торуын, юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итүче дәүләт органы белән берлектә, атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә махсус вәкаләтле дәүләт идарә органы гамәлгә ашыра.

Стационар чыганаклардан һәм хәрәкәттәге пычрату чыганакларыннан атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр бөркелүләрнең иң чик мөмкин нормативлары үтәлешен дәүләт тарафыннан тикшереп торуның төп бурычы атмосфера һавасына фактик бөркелүләрнең билгеләнгән нормативларга туры килү-килмәвен тикшерүдән гыйбарәт.

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дәүләт тикшереп торуын гамәлгә ашыру тәртибен Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты билгели.

35 статья. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә житештерү һәм җәмәгать тикшереп торуы

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә житештерү һәм җәмәгать тикшереп торуы законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар һәм гражданнар, иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан гамәлгә ашырыла.

VI бүлек. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендәге бәхәсләрне хәл итү

36 статья. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендәге бәхәсләрне хәл итү

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану өлкәсендәге бәхәсләр законнарда билгеләнгән тәртиптә хәл ителәләр.

VII бүлек. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану турындагы законнарны бозган өчен җаваплылык

37 статья. Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану турындагы законнарны бозган өчен җаваплылык

Атмосфера һавасын саклау һәм аннан нәтиҗәле файдалану турындагы законнарны бозган өчен юридик затлар һәм гражданнар закон нигезендә җаваплылыкка тартылалар.

Җаваплылыкка тарту гаепле затларны хокук бозуларны төзәтү һәм китерелгән зыянны түләү вазыйфаларыннан азат итми.

VIII бүлек. Йомгак нигезләмәләр

38 статья. Әлеге Законны гамәлгә кертү тәртибе турында

Әлеге Закон рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты өч ай вакыт эчендә:

үзенен норматив-хокукый актларын әлеге Законга яраклаштырырга;

әлеге Законны гамәлгә ашыру өчен кирәкле норматив-хокукый актлар кабул итәргә тиеш.

Татарстан Республикасы
Президенты М.Шәймиев

Казан шәһәре,
1999 елнын 21 октябре

№ 2442